

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบการส่งออกองเท้า และผลิตภัณฑ์เครื่องหนังของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมายของคำว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ถึงแม้ว่าประเทศจะมีทรัพยากรการผลิตใกล้เคียงกัน แต่การค้าระหว่างประเทศก็สามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศเหล่านั้นได้ เช่น กลุ่มของไทยกับฟิลิปปินส์ ต่างก็สามารถได้ประโยชน์จากการค้า หรือ กลุ่มของสิงคโปร์กับอินโดนีเซีย ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้อาจจะได้ประโยชน์แตกต่างกัน สมมุติให้ประเทศ A และ B เป็นประเทศที่ผลิต ข้าว และรถจักรยาน จากการศึกษาพบว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสของประเทศทั้งสองในการผลิตเป็นดังนี้

ประเทศ A ต้องลดการผลิตข้าว 3 เกวียน	เพื่อผลิตจักรยานเพิ่มขึ้น 1 คัน
ประเทศ B ต้องลดการผลิตข้าว 1 เกวียน	เพื่อผลิตจักรยานเพิ่มขึ้น 1 คัน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศ B มีความได้เปรียบในการผลิตจักรยานมากกว่าประเทศ A ทั้งนี้เนื่องจากประเทศ B มีค่าเสียโอกาสในการผลิตข้าวที่ต่ำกว่าประเทศ A ดังนั้นประเทศ A ควรผลิตข้าว ส่วนประเทศ B ควรผลิตจักรยาน จากทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้นก็มิใช่อสมมุติฐานซึ่งทำให้เกิดการโต้แย้งที่ว่า

1. ในการวิเคราะห์การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้น สมมุติให้สถานการณ์ต่างๆ อยู่หนึ่ง
2. ไม่สามารถย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเต็มที่ ซึ่งผลของความชำนาญเฉพาะอย่าง และการแลกเปลี่ยนนั้นอาจทำให้การผลิตภายในประเทศอาจต้องเปลี่ยนไปจากอย่างหนึ่งเป็นอย่างหนึ่ง

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage)

ทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของ อาดัม สมิท เป็นนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ สำนักคลาสสิก ได้เสนอว่าการค้าระหว่างประเทศควรเป็นการค้าเสรีที่ปราศจากการควบคุม

ของรัฐบาล ทั้งในด้านการนำสินค้าเข้าและส่งออกสินค้า สมิท เชื่อว่า “มือที่มองไม่เห็น” จะจัดการทุกสิ่งทุกอย่างเอง การเข้าแทรกแซงของรัฐบาลจะทำให้เกิดการจำกัดสินค้าโดยการตั้งกำแพงภาษีหรือการห้ามสินค้านำเข้า ซึ่งเป็นสาเหตุของการผูกขาดสินค้าและผู้ได้รับประโยชน์ คือ พ่อค้า ผู้เสียผลประโยชน์ คือ ผู้บริโภค

ทฤษฎีของการค้าระหว่างประเทศที่ใช้ คือ ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Theory of Absolute Advantage) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า

การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศนั้น ประเทศควรจะซื้อสินค้าจากต่างประเทศ ถ้าราคาสินค้าหรือต้นทุนการผลิตต่ำกว่าภายในประเทศ โดยแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศผลิตได้ดีกว่าถูกกว่า ดังนั้นทุกประเทศควรเลือกผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนเองถนัดและผลิตได้ด้วยต้นทุนต่ำกว่าประเทศอื่นๆ โดยยึดหลักการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศจะทำให้แต่ละประเทศผลิตสินค้าที่ตนเองถนัดและมีต้นทุนต่ำได้จำนวนมากขึ้น ซึ่งสามารถยกตัวอย่างสำหรับการอธิบาย ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของประเทศคู่ค้าตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์

ประเทศ	ไทย	ออสเตรเลีย
สินค้า	(จำนวนแรงงาน : คน)	(จำนวนแรงงาน : คน)
คอมพิวเตอร์ (1 เครื่อง)	10	5
ข้าว 1 (1 ต้น)	20	25

สมมติว่าประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลียต่างมีการผลิตสินค้า 2 ชนิดเหมือนกัน คือ ข้าว และคอมพิวเตอร์ ซึ่งการผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิดนี้ใช้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตเพียงอย่างเดียว จากตารางจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีต้นทุนต่ำกว่าในการผลิตข้าว คือ ใช้แรงงานเพียง 20 คน ในขณะที่ออสเตรเลียต้องใช้แรงงานผลิตข้าวจำนวนเดียวกันถึง 25 คนและประเทศ ออสเตรเลียมีต้นทุนในการผลิตคอมพิวเตอร์ต่ำกว่าประเทศไทย คือ ใช้แรงงานเพียง 5 คนในขณะที่ประเทศไทยต้องใช้แรงงานถึง 10 คน กล่าวโดยสรุปประเทศไทยจึงควรเลือกผลิตข้าวส่งออกขายประเทศออสเตรเลีย และซื้อคอมพิวเตอร์จากประเทศออสเตรเลียเข้ามาใช้ ซึ่งจะทำให้ทั้งสองประเทศได้รับประโยชน์จากการค้าร่วมกัน และมีต้นทุนต่ำได้จำนวนมากขึ้น นอกจากนี้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศ อדם สมิท จึงสนับสนุนให้นำเงินตราที่เป็นกระดาษออกใช้แทนโลหะทองคำและโลหะเงิน เพราะประหยัดและสะดวก แต่มูลค่าของเงินตรากระดาษไม่ควรเกินมูลค่าของทองคำและโลหะเงินที่ประเทศมีสำหรับออกหมุนเวียนเพราะการออกเงินตรากระดาษมากเกินไปจะทำให้ทองคำและเงินไหลออกจากประเทศ

ความได้เปรียบสัมบูรณ์ใช้อธิบายประโยชน์และทิศทางของการค้าได้ เฉพาะในกรณีที่ประเทศคู่ค้าต่างมีความได้เปรียบสัมบูรณ์ในสินค้าต่างชนิดกัน แต่ก็มีความเป็นไปได้สูงที่จะพบกรณีที่ประเทศหนึ่งมีความได้เปรียบสัมบูรณ์ในสินค้าทั้งสองชนิด

ทฤษฎีการค้าได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของ ริคาร์โด ได้คิดทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศขึ้นมาเรียกว่าทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Theory of Comparative Advantage) เขาไม่ได้ปฏิเสธแนวความคิดของ Adam Smith แต่ยังคงข้อสมมติในการศึกษาทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศเหมือนเดิม คือ แรงงานเป็นปัจจัยเดียวที่ใช้กำหนดต้นทุนในการผลิต เขาแสดงข้อเท็จจริงว่าการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้ แม้ว่าประเทศผู้ส่งออกจะไม่มีมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าที่ส่งออกนั้น ทฤษฎีนี้กล่าวว่า ต้นทุนของการค้าระหว่างประเทศมิได้ขึ้นอยู่กับความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ที่ประเทศผู้ส่งออกมีเหนือประเทศคู่ค้า แต่ขึ้นอยู่กับความแตกต่างโดยเปรียบเทียบในต้นทุนการผลิต (The Comparative Cost) ของประเทศทั้งสอง หมายความว่า ประเทศใดที่ผลิตสินค้าชนิดหนึ่งด้วยต้นทุนเชิงเปรียบเทียบที่ต่ำกว่าประเทศอื่นประเทศนั้นควรเป็นผู้ส่งออกสินค้าดังกล่าวเพื่อแลกกับสินค้าที่ประเทศตนผลิตแล้วต้นทุนเชิงเปรียบเทียบสูงกว่าประเทศอื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของประเทศคู่ค้าตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ประเทศ สินค้า	ไทย		เกาหลีใต้	
	(จำนวนแรงงาน : คน)		(จำนวนแรงงาน : คน)	
ข้าว (1 ต้น)	10	0.5	60	1.5
คอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง	20	1.0	40	1.0

จากตารางจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ทั้งการผลิตข้าวและคอมพิวเตอร์ ถ้าพิจารณาตามทฤษฎีของ Adam Smith แล้ว ประเทศไทยควรส่งออกทั้งข้าวและคอมพิวเตอร์ไปยังประเทศเกาหลีใต้ โดยประเทศเกาหลีใต้เป็นฝ่ายนำเข้าสินค้าทั้ง 2 ชนิด แทนการผลิตเองซึ่งต้นทุนสูงกว่า ในที่สุดก็จะไม่เกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้นเพราะประเทศเกาหลีใต้ไม่มีสินค้าใดมาแลกเปลี่ยนเลย แต่ถ้าหากพิจารณาตามหลักการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของริคาร์โดแล้ว การค้าระหว่างประเทศสามารถเกิดขึ้นได้หากแต่ละประเทศมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในสินค้า ต่างชนิดโดยสามารถพิจารณาอัตราส่วนต้นทุนการผลิตของสินค้า 2 ชนิดนี้ในแต่ละ

ประเทศ ดังนี้ ประเทศไทยมีอัตราส่วนต้นทุนในการผลิตข้าว: คอมพิวเตอร์ = 10 คน : 20 คน หรือ 0.5 : 1 ส่วน ประเทศเกาหลีใต้มีอัตราส่วนต้นทุนในการผลิตข้าว : คอมพิวเตอร์ = 60 คน:40 คน หรือ 1.5 : 1 แสดงว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตข้าวเพราะใช้อัตราส่วนแรงงานต่ำกว่าประเทศเกาหลีใต้ ($0.5 < 1.5$) ดังนั้นประเทศไทยควรผลิตข้าวส่งไปขายประเทศเกาหลีใต้ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้ผลิตคอมพิวเตอร์ส่งมาขายไทยเป็นการแลกเปลี่ยนในกรณีกลับกัน เกาหลีใต้จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตคอมพิวเตอร์เมื่ออัตราส่วนของต้นทุนการผลิตสินค้า 2 ชนิดเป็นดังนี้

ประเทศไทยมีอัตราส่วนต้นทุนในการผลิตคอมพิวเตอร์ : ข้าว = 20 คน : 10 คน หรือ 2:1 ส่วนประเทศเกาหลีใต้มีอัตราส่วนต้นทุนในการผลิตคอมพิวเตอร์: ข้าว = 40 คน : 60 คน หรือ 0.67:1 จะเห็นได้ว่าประเทศเกาหลีใต้มีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการผลิตคอมพิวเตอร์ เพราะใช้อัตราส่วนแรงงานต่ำกว่าประเทศไทย ($0.67 < 2$) ประเทศเกาหลีใต้ควร ส่งออกคอมพิวเตอร์มาขายและประเทศไทยควรส่งออกข้าวไปขายประเทศเกาหลีใต้เป็นการแลกเปลี่ยน กล่าวโดยสรุปเมื่อประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตข้าว และเกาหลีใต้มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตคอมพิวเตอร์ เมื่อมีการค้าระหว่างประเทศขึ้น ประเทศไทยจะไม่ผลิตคอมพิวเตอร์แต่จะผลิตข้าวเพียงอย่างเดียว ส่วนเกาหลีใต้ก็จะเลิกผลิตข้าวและมุ่งผลิตคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียว แล้วจึงนำสิ่งที่ตนเองมีความชำนาญในการผลิตไปแลกเปลี่ยนสิ่งที่ไม่ได้ผลิต

ทฤษฎีทางการค้าของเฮคเชอร์ – โอลิน (Heckscher – Ohlin Theory) ทฤษฎีทางการค้าของเฮคเชอร์ และ โอลินซึ่งอาจเรียกว่า H-O Theory ประกอบไปด้วย 4 ทฤษฎีบท บทแรกเป็นแบบจำลองของเฮคเชอร์ และ โอลินที่รู้จักกัน ภายใต้ชื่อว่า Heckscher–Ohlin Theorem (H–O Theorem) ซึ่งต้องการอธิบายหลักพื้นฐานความสำคัญของการค้าอันเนื่องมาจากความแตกต่างในทรัพยากรของแต่ละประเทศ หรือประเทศหนึ่งๆ จะผลิตและส่งออกสินค้าที่การผลิตต้องการความเข้มข้นในปัจจัยการผลิตที่ประเทศมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์และมีราคาถูกกว่าโดยเปรียบเทียบแล้ว แล้วการนำเข้าสินค้าที่ต้องการผลิตต้องการความเข้มข้นในปัจจัยที่ประเทศขาดแคลนและมีราคาแพง หรือ จะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในปัจจัยแรงงาน (labor abundance) จะผลิตและส่งออกสินค้าที่ใช้ปัจจัยแรงงานเข้มข้น (labor-intensive) นำเข้าสินค้าที่ใช้ปัจจัยทุนเข้มข้น (Capital-intensive) ทฤษฎีบทที่ 2 คือ เรื่องของ Factor-price Equalization Theorem หรือที่รู้จักกันในอีกหนึ่งชื่อว่า Heckscher–Ohlin–Samuelson Theorem (H–O–S Theorem) หมายถึง การค้าระหว่างประเทศจะส่งผลให้ราคาสัมพัทธ์ของปัจจัย (Relative Factor

price) และราคาปัจจัยแต่ละชนิด (absolute factor price) ระหว่างประเทศคู่ค้ามีค่าเท่ากัน คือ การค้าสินค้าระหว่างประเทศมีผลเสมือนการเคลื่อนย้ายหรือการค้าปัจจัยระหว่างประเทศ ซึ่งจากทฤษฎีสามารถบอกเราได้ว่า การค้าระหว่างประเทศโดยเสรีสามารถจะทำให้แรงงานที่มีคุณสมบัติประเทศจะทำให้ผลตอบแทน ต่อปัจจัยทุนในแต่ละประเทศเท่ากัน ซึ่งชี้ให้เห็นผลของการค้าต่อการเปลี่ยนแปลงราคาปัจจัยการผลิตชนิดต่าง ๆ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของการกระจายรายได้ ทฤษฎีบทที่ 3 คือ Stolper-Samuelson Theorem ซึ่งสรุปความได้ว่า เมื่อมีการจ้างงานเต็มที่ทั้งก่อนการค้าและหลังการค้า การค้าระหว่างประเทศทำให้ปัจจัยที่ประเทศมีอยู่อุดมสมบูรณ์มีราคาสูงขึ้น และทำให้ปัจจัยที่ประเทศมีอยู่น้อย โดยเปรียบเทียบมีราคาถูกลง ส่งผลให้รายได้ที่แท้จริงของเจ้าของปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของราคาปัจจัยการผลิต และทฤษฎีบทที่ 4 Rybcznski Theorem คือ การอธิบายถึงผลของการเปลี่ยนแปลงของปริมาณทรัพยากรต่อปริมาณการผลิตสินค้าชนิดต่าง ๆ

ทฤษฎีการค้าสมัยใหม่ จะสามารถอธิบายว่าเพราะเหตุใดแต่ละประเทศจึงมีความแตกต่างในต้นทุนการผลิตและราคาของสินค้าระหว่างประเทศ และให้แนวคิดว่าการค้าเกิดขึ้นจากการที่แต่ละประเทศมีปริมาณทรัพยากรการผลิตที่แตกต่างกัน และสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในราคาเปรียบเทียบก่อนการค้าคือความแตกต่างในกรรมสิทธิ์ของปัจจัยการผลิตที่อยู่ (Factor Endowments) และราคาของปัจจัยการผลิต (Factor Price) ระหว่างประเทศต่าง ๆ ดังนั้นเมื่อแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบ ในปริมาณของทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศแล้ว ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย อีกทั้งในการผลิตสินค้าแต่ละชนิด มีการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตในสัดส่วนที่แตกต่างกัน จึงทำให้ต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบแตกต่างกันด้วย

ทฤษฎีทางการค้าของ Balassa ได้ใช้ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ทางการค้า ซึ่งชี้ให้เห็นถึงบทบาททางการค้าของสินค้าอุตสาหกรรมแต่ละประเทศ โดยใช้การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้า ซึ่งเป็นตัวกำหนดโครงสร้างของการส่งออก ภายใต้สมมุติฐานที่ว่า ทุกประเทศมีรสนิยมเหมือนกันและมีภาษีศุลกากรของแต่ละอุตสาหกรรมเหมือนกัน แต่ในความเป็นจริงแล้วนั้นการนำเข้าจะได้รับผลกระทบจากความแตกต่างกันในด้านรสนิยมของแต่ละประเทศ ขณะเดียวกันยังมีการกีดกันทางภาษีศุลกากรที่แตกต่างกัน อัตราส่วนของมูลค่า การส่งออก-นำเข้า (Export-Import) จะต้องสะท้อนถึงการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้า ถ้าพิจารณาการส่งออกและการนำเข้าในสินค้าประเภทเดียวกัน ซึ่งการวัดบทบาทการส่งออกโดยเปรียบเทียบตามวิธีการของ Balassa จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึง

ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศของอุตสาหกรรมได้ ซึ่งอุตสาหกรรมจะต้องมีการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ เราจึงสามารถแบ่งตัวกำหนดบทบาทของการส่งออกโดยเปรียบเทียบ เป็น 2 ประเภท คือ การได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิต คือการได้เปรียบทางด้านปัจจัยทุนแรงงาน และปัจจัยการผลิตอื่นๆ ตลอดจนการได้เปรียบทางการตลาดคือ การได้เปรียบเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญด้านการตลาดและการผลิตสินค้าที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน

Balassa ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางการค้าระหว่างประเทศ คือ วิธี (Revealed Comparative Advantage: RCA) ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงต้นทุนการผลิตและปัจจัยที่ไม่ใช่ราคา ในการดำเนินอุตสาหกรรมการวัดการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการค้าประเภทนี้เป็นดัชนีที่ใช้วัดบทบาททางการค้า 2 ประเภทคือ บทบาทการส่งออกโดยเปรียบเทียบ (relative export performance) ของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสัดส่วนโดยเปรียบเทียบ (relative share) ของประเทศในการส่งออกของโลก ของสินค้าชนิดหนึ่งถูกปรับอย่างเหมาะสม โดยที่สัดส่วนทั้งหมดในการส่งออกของโลก (total share in world export) ของประเทศนั้น และ ประการที่สอง คือการวัดดุลทางการค้าของอุตสาหกรรม (industry trade balance) ว่าเกินดุลหรือขาดดุลทางการค้าของสินค้าส่งออกต่อสินค้านำเข้า

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Reveal comparative advantage: RCA) เป็นการวิเคราะห์การวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบอย่างแท้จริงของอุตสาหกรรมในด้านการผลิต เนื่องจากการยากหากเราจะนับปัจจัยในการผลิตทุกชนิด ซึ่งมีอิทธิพลต่อการได้เปรียบทางการค้าของอุตสาหกรรม ตลอดจนการวัดและเปรียบเทียบปัจจัยระหว่างประเทศเหล่านี้

ค่าดัชนี RCA เป็นค่าที่ใช้วัดความสามารถในการแข่งขันการส่งออก โดยพิจารณาต้นทุนการผลิตสินค้าก่อนที่จะมีการส่งออกไปต่างประเทศ ถ้าอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศได้รับความคุ้มครองเท่ากันค่า RCA ที่ได้จะแสดงถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (competitive advantage) แต่ในความเป็นจริงอุตสาหกรรมแต่ละชนิดจะได้รับการคุ้มครองในระดับที่แตกต่างกัน ดังนั้น RCA ที่ได้จะแสดงค่าความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบที่ปรากฏ (revealed comparative advantage) หากประเทศผู้ผลิตมีค่า RCA มากกว่า 1 แสดงถึงว่าประเทศนั้นมีความได้เปรียบของสินค้านั้นในตลาดโลก

สูตรที่ใช้คำนวณ Reveal competitive advantage

Reveal competitive advantage (RCA) เป็นดัชนีที่วัดความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ
ของสินค้าโดย

$$RCA_{jm}^i = \frac{X_{jm}^i}{\frac{\sum_{i=1}^I X_{jm}^i}{\sum_{i=1}^I \sum_{j=1}^J X_{jm}^i}}$$

เมื่อ X_{jm}^i = มูลค่าการส่งออกของสินค้า I ของประเทศ j ไปยังตลาด m
 RCA_{jm}^i = เป็นดัชนีวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าประเภท i
 ของประเทศยังตลาด m

การคำนวณมีสมมติฐานว่า หากประเทศ j มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้า i แล้ว ประเทศที่ j จะสามารถส่งออกสินค้าประเภท i ได้สูงขึ้น โดยเปรียบเทียบกับ การส่งออกสินค้าประเภทอื่น ๆ ของประเทศ j และเปรียบเทียบกับสัดส่วนมูลค่าของสินค้า I ในตลาดการค้า m ดังนั้น หากค่า RCA_{jm}^i มีแนวโน้มที่สูงขึ้นในช่วงเวลาที่ศึกษา แสดงให้เห็นว่าประเทศ j จะมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้า i

ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Reveal competitive advantage: RCA) ภายใต้ข้อสมมุติที่ว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$RCA_{ki} = \frac{\frac{X_{ki}}{X_i}}{\frac{X_{kw}}{X_w}}$$

โดยที่

RCA_{ki}	คือ	ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้า k ของประเทศ i
X_{ki}	คือ	มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i
X_i	คือ	มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของประเทศ i
X_{kw}	คือ	มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของโลก
X_w	คือ	มูลค่าการส่งออกสินค้าทั้งหมดของโลก

ถ้าค่า $RCA_{ki} > 1$ หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ต่อการส่งออกสินค้า k ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกหรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าประเทศ i อยู่ในฐานะที่ได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตสินค้า k เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยรวม

ถ้าค่า $RCA_{ki} < 1$ หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ i ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า k ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลกหรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่าประเทศ i อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสินค้า k เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยรวม

ดังนั้น เราจึงสามารถใช้ค่าของ RCA มาใช้ในการวัดค่าแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของผลิตภัณฑ์ส่งออกของไทยเทียบกับการส่งออกของประเทศคู่แข่งกัน เพื่อบอกถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการแข่งขันด้านการส่งออกของผลิตภัณฑ์ของไทยในแต่ละผลิตภัณฑ์ว่ามีความสามารถที่แข่งขันในตลาดโลกเท่าใด และหากค่าดัชนีที่ใช้วัดมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงมากขึ้นก็จะทำให้เราสามารถที่จะวิเคราะห์ได้ว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น มีแนวโน้มการส่งออกที่ดีขึ้น

ในขณะเดียวกัน หากแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) มีแนวโน้มที่ลดลงย่อมชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันการส่งออกของสินค้าชนิดนั้นเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบเมื่อเทียบกับคู่แข่งในอนาคต

การวิเคราะห์ส่วนแบ่งทางการตลาด (Market Share) หมายถึง สัดส่วนของปริมาณสินค้าของผู้ผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง แล้วสามารถนำจำหน่ายได้ทั้งหมดในตลาด ถ้าสัดส่วนนี้มีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้ผลิตรายนี้จะประสบความสำเร็จทางการตลาดมากขึ้น

ส่วนแบ่งทางการตลาดเกิดขึ้นจากความสามารถในการขายสินค้าหนึ่ง ๆ ในตลาดหนึ่ง เป็นสัดส่วนของมูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ที่เข้าสู่ตลาด P เทียบกับมูลค่าการส่งออกสินค้า k ของโลก ที่เข้าสู่ตลาด P ดังนี้

$$MS_{ki}^P = \frac{X_{ki}^P}{M_k^P}$$

โดยที่

MS_{ki}^P คือ ส่วนแบ่งตลาดสินค้า k ของประเทศ i ในประเทศ P

X_{ki}^P คือ มูลค่าการส่งออกสินค้า k ของประเทศ i ไปยังประเทศ P

M_k^P คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้า k จากทุกประเทศของประเทศ P

ส่วนแบ่งทางการตลาดมีค่ามาก หมายความว่า ความสามารถในการแข่งขันกันขายสินค้าที่มีมากซึ่งมาจากปัจจัย คือ ราคาสินค้า คุณภาพสินค้า ความหลากหลายของสินค้าที่มีให้เลือกได้เลือก

2.1.3 มาตรการแทรกแซงทางการค้า

มาตรการแทรกแซงทางการค้าสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 มาตรการ คือ

1) มาตรการที่จัดได้ว่าเป็นมาตรการทางด้านภาษี ศุลกากร (Tariffs) มาตรการชนิดนี้ทุกประเทศใช้กันอย่างมาก และเป็นเครื่องมือทางนโยบายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ กีดกันทางการค้า เพราะมีผลกระทบต่อสวัสดิการทางเศรษฐกิจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายในประเทศ และยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติของชาติ นอกจากนี้การใช้มาตรการทางภาษียังก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นภายในประเทศอีกด้วย จนกระทั่งมีการจัดตั้งองค์กร

การค้าโลก (WTO) ขึ้นเพื่อหาข้อตกลงและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อจำกัดขอบเขตของการใช้มาตรการทางภาษีศุลกากร

2) มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (non-tariff trade measures) มาตรการชนิดนี้มีผลกระทบต่อ การลดปริมาณทางการค้าหรือการบิดเบือนแบบแผนของการค้าให้ผิดไปจากสภาพของการค้าเสรี เช่นการกำหนดโควตา หมายถึง การจำกัดปริมาณสินค้าเข้า ซึ่งเป็นเครื่องมือของการคุ้มกันที่ใช้ในการจำกัดปริมาณสินค้าที่อนุญาตให้นำเข้าประเทศ หรือการส่งออกไปต่างประเทศ ซึ่งประเภทของ โควตาที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปมีอยู่ 3 ประเภท คือ

2.1) โควตาแบบทั่วไป (global quota หรือ open quota) เป็นโควตาที่กำหนดปริมาณ โควตาสูงสุดที่จะนำเข้าได้ระยะเวลาหนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าสินค้านั้นจะมีแหล่งกำเนิดมาจาก แหล่งไหน หรือใครบ้างที่จะเป็นผู้มีสิทธิในการนำเข้า

2.2) โควตาแบบเลือกหรือแบบจงใจปฏิบัติ (selective or discriminatory quota) ได้แก่ โควตาที่นอกจากจะกำหนดปริมาณสูงสุดของสินค้าที่จะนำเข้าได้แล้ว ยังกำหนดว่าสินค้านั้นต้องส่งมาจากประเทศใดบ้างเป็นจำนวนเท่าไร

2.3) โควตาภาษีศุลกากร (tariff quota) เป็นการจำกัดปริมาณการนำเข้าจำนวนหนึ่ง โดยกำหนดให้เสียภาษีในอัตรากำหนดไว้ หรือไม่ต้องเสียภาษีในอัตรากำหนดไว้เลย ส่วนปริมาณ การนำเข้าที่เกินกว่ากำหนดไว้ว่าจะนำเข้าได้โดยการเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น ดังนั้น โควตาภาษี ศุลกากรจึงเป็นการรวมเอาลักษณะที่สำคัญของภาษีและโควตาเข้าด้วยกัน

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Balassa (1965) ได้ทำการศึกษาการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Revealed Comparative Advantage) เพื่อศึกษาสินค้าอุตสาหกรรม อันได้แก่ สินค้าหมวดที่ 5 ถึง 8 ที่แบ่งตามรหัสของ Standard International Trade Classification (SITC) ยกเว้นผลิตภัณฑ์ที่เป็นโลหะบางชนิดที่ถือว่าเป็นสินค้าขั้นปฐมจากประเทศผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมรายใหญ่ของโลก ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร สวีเดน และประเทศญี่ปุ่น โดยใช้ค่าดัชนีบทบาทการส่งออก (export performance) และอัตราส่วนของการส่งออกต่อการนำเข้า (export – import ration) ในช่วงเวลาสั้น ๆ 2 ช่วงคือ ปี ค.ศ.1953- 1995 และ ปี ค.ศ.1960-1962

ผลของการศึกษาพบว่า สหรัฐอเมริกามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออก วัตถุดิบ เคมีภัณฑ์เบ็ดเตล็ด อากาศยานทุกชนิด นิเกิล และดีบุก แต่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณฑ์ผลิตรองเท้าและเครื่องดนตรีส่วนสหภาพยุโรปมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตรถโดยสาร รองเท้า เครื่องแต่งกาย และผลิตภัณฑ์เครื่องดนตรี และเสียเปรียบโดย

เปรียบเทียบในการผลิตกระดาษ อุตสาหกรรมยางยนต์ แทรกเตอร์ รถไฟและอุปกรณ์และอากาศยานทุกชนิด ส่วนสวีเดนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตกังหันรถไฟกระดาษ เครื่องทอและเครื่องสุขภัณฑ์ ทองแดง และผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากยาง และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตกังหันเส้นใยจากสิ่งทอใย เครื่องถ่ายภาพ และอุปกรณ์ สหราชอาณาจักรมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตกังหันรถแทรกเตอร์ รถโดยสาร และรถบรรทุก สีสง สีเทา ขนสัตว์ จักรยาน ดินบุก และทองแดง และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตใย เครื่องอัญมณี อุปกรณ์ในการเดินทาง กระดาษ เส้นใย และเครื่องแต่งกาย ส่วนประเทศญี่ปุ่นมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตกังหันรองเท้า เครื่องแต่งกาย เครื่องปั้นดินเผา รถโดยสารและรถบรรทุก และเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตกังหันอากาศยานทุกชนิด รถแทรกเตอร์ นิกเกิล สังกะสี น้ำมัน และผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์

त्मनिक सिविररठ (2542) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพในการส่งออกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทย อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมานานกว่า 30 ปี ในระยะแรกเป็นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และตามมาด้วยการผลิตขึ้นส่วนขึ้นจนขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกในระยะเวลา 6-7 ปีที่ผ่านมายุอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์การส่งออกได้ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าการส่งออกได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับจนเป็น 1 ใน 10 ของอุตสาหกรรมที่ทำรายได้สูงสุดได้กับประเทศ การพัฒนาของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นผลมาจากการใช้นโยบายของรัฐในด้านการส่งเสริมการลงทุนวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการส่งออกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทย 3 ชนิด คือ การผลิตเครื่องรับโทรทัศน์และส่วนประกอบการผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบ และการผลิตแผงวงจรไฟฟ้าเปรียบเทียบกับประเทคู่แข่งจัน คือ มาเลเซียโดยเปรียบเทียบจากค่าดัชนี ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2530-2539 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง คือ ปี พ.ศ. 2530-2534 และปี พ.ศ. 2535-2539 และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ผลกระทบต่ออุปสงค์การส่งออกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 3 ชนิดของไทย ในตลาดสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลาดังกล่าว ผลการวิเคราะห์ความได้เปรียบที่ปรากฏพบว่าประเทศไทยไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเครื่องรับโทรทัศน์และส่วนประกอบและมีแนวโน้มที่จะได้เปรียบน้อยลงขณะที่ประเทศมาเลเซียมีความได้เปรียบเทียบมากขึ้นสำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์อุปกรณ์และส่วนประกอบนั้นพบว่าในระยะแรกไทยและมาเลเซียต่างไม่มีความได้เปรียบในการส่งออก แต่ในระยะหลังพบว่าทั้งสองประเทศสามารถเพิ่มความได้เปรียบในการส่งออก โดยไทยมีความได้เปรียบในการส่งออกมากกว่าประเทศมาเลเซีย

และในอุตสาหกรรมการส่งออกแผงวงจรไฟฟ้าไทยและมาเลเซียต่างมีความได้เปรียบเทียบในการส่งออกตั้งแต่ระยะเริ่มต้นที่ศึกษา แต่ประเทศมาเลเซียมีความได้เปรียบมากกว่าไทยหลายเท่า การวิเคราะห์อุปสงค์การส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ทั้ง 3 ประเภทของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์การส่งออก คือ มูลค่าการส่งออกในปีที่ผ่านมา และอัตราเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศบาทต่อ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา จากการศึกษาความยืดหยุ่นของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีค่าความยืดหยุ่นมากกว่า 1 โดยมูลค่าการส่งออกในปีที่ผ่านมา มีความยืดหยุ่นน้อยกว่า 1 ข้อเสนอแนะของการศึกษา การส่งออกอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกาเพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศคู่แข่งขั้นได้ รัฐบาลควรสนับสนุนและส่งเสริมให้การผลิตวัตถุดิบและชิ้นส่วนสำคัญในประเทศเพื่อทดแทนการพึ่งพาวัตถุดิบจากต่างประเทศ ปรับปรุงเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อพัฒนาการผลิตใหม่ การแก้ไขปัญหาอัตราค่าจ้างแรงงานที่มีแนวโน้มสูงมากขึ้น

สายฝน ตระกูลสุทรัพย์ (2543) ได้ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกข้าวของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2529-2539 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของตลาดและการส่งออกข้าวของไทย โดยการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) Revealed Comparative Advantage ของไทยและคู่แข่งขั้น คือสหรัฐอเมริกา อินเดีย เวียดนาม จีน และปากีสถาน โดยทำการศึกษาทั้งหมด 2 กรณี คือ กรณีพิจารณาเปรียบเทียบสินค้าทุกประเภทที่ส่งออก และกรณีที่พิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะสินค้าเกษตรที่ส่งออก และการวิเคราะห์การขยายตัวของการส่งออกข้าวของไทย โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดแบบคงที่ (Constant Market Share : CMS) โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าข้าวในระหว่างปี 2529-2539 ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ปรากฏว่าทุกประเทศที่ศึกษามีค่า RCA มากกว่า 1 แสดงว่าทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าข้าวทั้ง 2 กรณีศึกษา โดยที่ประเทศไทย สหรัฐอเมริกา เวียดนาม จีน และปากีสถาน มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ลดลง ยกเว้นประเทศอินเดีย ที่มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนผลของการศึกษาของแบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ การขยายตัวการส่งออกข้าวของไทยมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น โดยจากปัจจัยภายนอกคือการขยายตัวการส่งออกทั้งหมดของโลก และการกระจายตลาดที่ทำให้มีการขยายตัวการส่งออกข้าวสูงกว่าอัตราเฉลี่ยการส่งออกข้าวของโลก และการกระจายตัวตลาดที่ทำให้การขยายการส่งออกข้าวไม่เพิ่มเท่าที่ควร

กรกฎ เจ็จนาวิน (2546) ได้ศึกษาความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมการส่งออกสับประรดไทย ซึ่งการศึกษานี้วัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมสับประรดกระป๋องโดยใช้แนวคิดต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) โดยศึกษาต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (DRC) เปรียบเทียบกับอัตราแลกเปลี่ยนเงา (SER) พบว่าในอุตสาหกรรมสับประรดกระป๋องมีค่า DRC/SER ระหว่างปี พ.ศ.2540-2544 น้อยกว่า 1 ทุกปี แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการผลิตสับประรดกระป๋องมีส่วนการใช้ต้นทุนภายในประเทศต่ำกว่ารายได้สุทธิจากการส่งออก ซึ่งหมายความว่า อุตสาหกรรมการผลิตสับประรดกระป๋องมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตหรือกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรในการผลิตน้อยกว่าเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากการส่งออก เนื่องจากวัตถุดิบหลักของการผลิตสับประรดกระป๋องส่วนใหญ่คือ สับประรดสดที่ผู้ประกอบการสามารถปลูกได้เองในประเทศและน้ำตาล ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ประกอบการผลิตก็สามารถผลิตได้เองในประเทศ ผลการศึกษาในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 พบว่ามีค่า DRC/SER เท่ากับ 0.80 0.87 0.92 0.88 และ 0.90 ตามลำดับ

กษิต เจริญพันธ์ (2546) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพในการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปสหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีการศึกษาค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage) โดยใช้ข้อมูลที่เป็นเอกสารและข้อมูลทฤษฎีระหว่างปี พ.ศ.2538 – 2543 ผลการศึกษาพบว่า ประเทศอินเดียมีศักยภาพสูงสุดในการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไปสหรัฐฯ รองลงมา คือ ประเทศไทย และจีน ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายชนิดของอัญมณีและเครื่องประดับ พบว่า ประเทศอินเดียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงสุดในการส่งออกเพชร ในขณะที่ประเทศไทยและจีนไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ กรณีการส่งออกพลอยและเครื่องประดับแท้ พบว่า ประเทศอินเดียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงสุดที่สุรรองลงมาคือ ประเทศไทย ในขณะที่ประเทศจีนไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ กรณีการส่งออกเครื่องประดับเทียมนั้น พบว่า ประเทศอินเดียมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงสุด รองลงมา คือประเทศไทย และประเทศจีนตามลำดับ ส่วนในกรณีของการอัญมณีสังเคราะห์นั้น พบว่า ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสูงสุด รองลงมาคือประเทศ จีน ในขณะที่ประเทศอินเดียไม่มีความได้เปรียบจากการส่งออกเลย

การเปรียบเทียบศักยภาพของปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ได้แก่ แรงงาน วัตถุดิบ และเทคโนโลยี ตลอดจนนโยบายของภาครัฐบาลนั้น พบว่าประเทศไทยนั้นเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบจากการผลิตด้านแรงงาน กล่าวคือแรงงานไทยนั้นฝีมือในการเจียรระโนเพชรและพลอยดีกว่าต่างประเทศ แต่ค่าแรงงานของคนไทยนั้นสูงกว่าประเทศอินเดียและจีน ด้านวัตถุดิบนั้นพบว่าไทยอินเดียขาดแคลน

วัตถุดิบ ในขณะที่ประเทศจีนนั้นมีวัตถุดิบอยู่ในประเทศจำนวนมาก ในด้านเทคโนโลยีนั้น พบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบมากกว่าอินเดียและจีน ส่วนนโยบายของภาครัฐนั้นพบว่า ประเทศไทยอินเดีย และประเทศจีน นั้นต่างก็มีนโยบายที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นปัญหาต่อการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยนั้นคือ เรื่องภาษีศุลกากร ที่เป็นปัญหามากกว่าประเทศจีนและอินเดีย

ชัยยันต์ กิตติวิศิษฐ์ (2546) ความสามารถในการแข่งขันทางการส่งออกของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างไทยจีน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพทางการผลิตและการค้าสินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศ(ไอที) ของไทยและจีน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา, ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าไอที ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) และวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของมูลค่าการส่งออก สินค้าไอทีของไทยและจีน ด้วยแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่(CMS) สินค้าไอทีที่ทำการศึกษา มี 13 ชนิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มสินค้า คือ เครื่องคอมพิวเตอร์, อุปกรณ์โทรคมนาคม และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ในตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ, สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณที่นำมาวิเคราะห์จะอยู่ในช่วงปี 2538-2543 การวิเคราะห์ด้วย RCA พบว่า สินค้าไอทีของไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในทุกตลาด แต่ค่า RCA มีแนวโน้มลดลง ขณะที่จีนมีความได้เปรียบในตลาดสหรัฐฯและสหภาพยุโรป แต่มีแนวโน้มค่า RCA เพิ่มขึ้นทั้งสามตลาด ส่วนการวิเคราะห์ด้วย CMS พบว่าการขยายตัวของมูลค่าการส่งออกของไทยเป็นการอาศัยการเปลี่ยนแปลงของตลาดส่งออกเป็นสำคัญ โดยมีความสามารถในการแข่งขันลดลง ขณะที่การส่งออกของจีนเป็นการอาศัยความสามารถในการแข่งขันเป็นสำคัญ ผลการศึกษาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่าความสามารถในการแข่งขันทางการส่งออกของไทยลดลง โดยยังไม่มีการสร้างปัจจัยได้เปรียบในการแข่งขันใหม่ๆ ขึ้นมา ขณะที่จีนมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นจากข้อได้เปรียบที่มรดกไทย โดยเฉพาะการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและการลงทุนจากต่างชาติ

ปรีชา โปธาธนาพงษ์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา วัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ การศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายปี โดยการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏจะศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2543

และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาจะศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2529-2543 โดยใช้วิธีการศึกษาทั้งเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ

ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งชั้นที่สำคัญได้แก่ ประเทศเอกวาดอร์ เม็กซิโก อินโดนีเซีย และอินเดียในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2537-2543พบว่าทุกประเทศมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกกุ้งสดแช่แข็งไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาโดยประเทศไทยมีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบลดลงในช่วงระหว่างปีพ.ศ. 2538-2540 จากนั้นแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเริ่มเพิ่มขึ้นในช่วงหลังระหว่าง ปีพ.ศ.2541-2543 ในขณะที่ประเทศเอกวาดอร์มีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541 จากนั้นความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบดังกล่าวเริ่มลดลง

ประเทศเม็กซิโกมีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงระหว่างปีพ.ศ.2537-2543 สำหรับประเทศอินโดนีเซียและอินเดียมีแนวโน้มความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระหว่างปีพ.ศ.2537-2543 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปีพ.ศ. 2529-2543 พบว่าปัจจัยทางด้านมาตรการทางการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาคือการอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องการอนุรักษ์เต่าทะเล เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดอุปสงค์การนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศไทย ส่วนปัจจัยทางด้านราคามีความสำคัญน้อยมากในการกำหนดอุปสงค์การนำเข้าดังกล่าว ทั้งนี้เพราะประเทศสหรัฐอเมริกาคำนึงถึงคุณภาพของกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งเป็นสำคัญในการกำหนดการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศไทย ส่วนปัจจัยทางด้านรายได้และจำนวนประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกาคพบว่าไม่มีความสำคัญมากนักในการกำหนดอุปสงค์การนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากประเทศไทย

ภาณุพันธ์ จิตศักดิ์านนท์ (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการส่งออกสินค้าอัญมณี และเครื่องประดับของประเทศไทยไปประเทศญี่ปุ่น ซึ่งในการศึกษานี้ ใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุดอย่างง่าย (Ordinary Least Squares) และการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการทดสอบ cointegration and error correction ของ Johansen and Juselius ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลแบบรายเดือนระหว่างเดือน มกราคม ค.ศ.1998-ธันวาคม 2002 ซึ่งผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการส่งออกอัญมณีของประเทศไทยไปประเทศญี่ปุ่น โดยแบบจำลองใช้สินค้าทั้งหมด 5 ประเภท คือ การนำเข้าเพชร การนำเข้าทับทิม ไพลิน และมรกตการนำเข้าพลอย การนำเข้าเครื่องประดับทองคำขาว และการนำเข้าเครื่องประดับทอง

ผลการศึกษาพบว่าทุกแบบจำลองนั้นมีความสัมพันธ์กันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กับตัวแปรราคาของอัญมณีแต่ละประเภท ส่วนผลของการศึกษาโดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดอย่างง่าย (Ordinary Least Squares) พบว่าความยืดหยุ่นต่ออุปสงค์ของการนำเข้าเพชร และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ของการนำเข้าเครื่องประดับทองคำขาว ความยืดหยุ่นต่ออุปสงค์การนำเข้าเครื่องประดับทองคำต่อราคาและรายได้ นั้นมีเพียงตัวแปรของรายได้เท่านั้นที่มีสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นเป็นไปตามทฤษฎีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความยืดหยุ่นต่ออุปสงค์ของการนำเข้าทับทิม ไพลิน มรกต และความยืดหยุ่นต่ออุปสงค์ของการนำเข้าพลอย ต่อ ราคา และรายได้ มีสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นเป็นไปตามทฤษฎีที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กมลวรรณ โขชนะ (2547) ศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งของไทยไปตลาดสหภาพยุโรป โดยใช้ RCA ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531-2546 ซึ่งรวบรวมมาจากสำนักงานคณะกรรมการสหภาพยุโรป ซึ่งในการคำนวณค่าของ RCA ของการส่งออกเนื้อไก่แช่แข็งของประเทศ บราซิล ไทย ฮังการี โปแลนด์ และจีน พิจารณาในปี พ.ศ. 2531-2546 ประเทศบราซิล ไทย ฮังการี โปแลนด์ จีน มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจากการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งไปตลาดสหภาพยุโรป คือค่า RCA มีค่ามากกว่า 1 ในขณะที่ประเทศจีนมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งไปตลาดสหภาพยุโรป เนื่องจากค่า RCA ที่คำนวณ ได้มีค่า น้อยกว่า 1 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาด ปรากฏว่า ประเทศ บราซิล ไทย ฮังการี และ โปแลนด์ ได้ประโยชน์จากผลการขยายขนาดของตลาดและการแข่งขันในตลาด ทำให้ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งไปตลาดสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้น แต่เสียประโยชน์จากผลการกระจายตัวของตลาด ทำให้ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งไปตลาดสหภาพยุโรปลดลง ส่วนประเทศจีนเสียประโยชน์จากผลการขยายขนาดของตลาด ทำให้ปริมาณการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งลดลง

เพ็ญภา เชาววิลาส (2547) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา โดยเปรียบเทียบจากค่า ของ RCA (Revealed Comparative Advantage) กับประเทศคู่แข่ง คือประเทศอิตาลีและประเทศจีน พบว่าค่า RCA ของการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย อิตาลี และประเทศจีน พิจารณาในปี พ.ศ. 2542-2546 พบว่าประเทศไทย และประเทศ อิตาลี มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจากการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไปตลาดสหรัฐอเมริกา คือ ค่า RCA มีค่ามากกว่า 1 ในขณะที่ประเทศจีนเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไปตลาดสหรัฐอเมริกา เนื่องจากค่า RCA มีค่าน้อยกว่า 1

ค่า RCA ของประเทศไทยปี 2542 – 2543 มีค่าดังนี้ 2.08, 2.18, 2.25, 2.66, และ 2.9 ส่วนค่า RCA ของประเทศอิตาลี ในปี พ.ศ. 2542–2543 มีค่าดังนี้ 2.83, 2.54, 2.68, 2.83, 2.28 สำหรับค่า RCA ของประเทศจีน ในปี พ.ศ. 2542 –2543 มีค่าดังนี้ 0.28, 0.31, 0.37, 0.42 และ 0.43 สำหรับผลของการศึกษาค่า RCA ในปี พ.ศ. 2542-2546 ของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยในตลาดสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวโน้มการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไปตลาดสหรัฐอเมริกา ค่า RCA ที่วิเคราะห์ได้ของประเทศไทยมีค่า 2.08, 2.18, 2.52, 2.66, และ 2.9 ผลที่ได้แปลว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในอุตสาหกรรมการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยมีแนวโน้มของค่า RCA ที่สูงขึ้นทุกๆ ปีซึ่งแปลว่าแนวโน้มการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นหรือสูงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทรงสุตา ยนต์นิยม (2548) ได้ศึกษาความสามารถในการแข่งขันของผักและผลไม้ส่งออกของประเทศไทยในตลาดที่สำคัญ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในโครงสร้างการผลิตและการส่งออก และความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของผักและผลไม้ส่งออกของไทยไปยังตลาดที่สำคัญซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ ที่มีส่วนแบ่งทางการตลาด 3 อันดับแรกในเอเชีย รวมทั้งเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งออกผักและผลไม้ไทย โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2539–2548

ผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ในการส่งออกผักและผลไม้ในตลาดยุโรป ญี่ปุ่น และจีน ในขณะที่ไม่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในตลาดสหรัฐอเมริกา โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในแต่ละตลาดพบว่า ในตลาดสหภาพยุโรปเป็นตลาดที่ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบประเทศคู่แข่งทุกประเทศ แต่เพื่อพิจารณาถึงส่วนแบ่งทางการตลาดพบว่าประเทศไทยมีส่วนแบ่งทางการตลาดน้อยในตลาดสหรัฐ สหภาพยุโรป และประเทศญี่ปุ่น ขณะที่ประเทศไทยจะมีส่วนแบ่งทางการตลาดมากกว่าประเทศจีน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง และหากมีการพิจารณาค่าของ RCA ร่วมกับส่วนแบ่งตลาดของประเทศไทยจะมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในตลาดของสหภาพยุโรปและญี่ปุ่น และจะมีแนวโน้มที่จะสามารถครองตลาดได้มากขึ้นในตลาดของประเทศจีน และความสามารถในการแข่งขันในตลาดของประเทศสหรัฐฯ จะมีแนวโน้มที่ลดลง โดยเมื่อมีการเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในแต่ละตลาด พบว่าประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันมากกว่าประเทศคู่แข่งในตลาดยุโรปและตลาดในประเทศจีน นอกจากนี้จากการศึกษาด้านอุปสรรคการส่งออกผักและผลไม้ พบว่าในปัจจุบันหลายประเทศมีการใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non –Tariff Barrier) มากขึ้นเพื่อป้องกันสุขภาพของผู้บริโภค